

OPPGAVE 1

Om UNFPA og FNs arbeid med FNs bærekraftsmål

Arbeidsform: Individuelt arbeid, refleksjon i par/grupper, lærerstyrt diskusjon

Formål:

- Elevene skal få en forståelse for hva seksuelle og reproduktive rettigheter er, og hvilke utfordringer verden står ovenfor innen disse områdene.
- Elevene skal få en forståelse for at seksuelle og reproduktive rettigheter er viktig for å oppnå en bærekraftig utvikling.
- Elevene skal forstå hvordan fremgang på FNs bærekraftsmål nummer 3 og 5, vil gi fremgang på andre bærekraftsmål.

Faglig relevans:

Undervisningsopplegget er relevant for de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring.

Tidsbruk og utstyr:

Ca. 90 minutter

PC, blanke ark (A4 eller A3) til gruppeoppgave, utskrift av alle 17 bærekraftsmål ([FNs bærekraftsmål, oversikt](#)), en blyant eller penn til hver gruppe, saks.

Lenker:

- FN-sambandet: «[FNs befolkningsfond \(UNFPA\)](#)»
- Sex og Politikk: «[Likestilling mellom kjønnene](#)»

LÆRERENS FORARBEID

Før timen, gjør klart utstyret nevnt ovenfor. Det er lurt å klippe ut de 17 ulike bærekraftsmålene fra oversiktsarket. Eventuelt kan elevene gjøre dette i gruppene sine. Det kan også være lurt å dele lenkene til oppgaven på elevenes undervisningsplattform slik at de har dem lett tilgjengelige.

BESKRIVELSE

1. Før dere begynner med selve oppgavene kan det være lurt å la elevene reflektere i par over hva som menes med begrepet «seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR)». Er dette noe som elevene mener er viktig for dem? Etter å ha reflektert i par, kan klassen diskutere i plenum.

Læreren kan oppsummere eller komplementere elevenes innspill med å si at **seksuell helse** krever en positiv og respektfull tilgang til seksualitet, herunder også muligheten til å ha lystfylte og sikre seksuelle opplevelser, frie for tvang, diskriminering og vold. For å oppnå og opprettholde seksuell helse må det enkelte individs rettigheter respekteres, beskyttes og oppfylles. **Reproduktiv helse** handler om menneskers evne og mulighet til å få barn.

TIPS TIL UNDERVISER

Det er mulig å tilpasse oppgavene etter hva som passer best for din elevgruppe og ditt fag. Dersom du og din klasse skal **delta på lansering av SWOP-rapporten den 7. november** anbefales at dere prioriterer oppgave 2.

Det omfatter også sykdommer i forbindelse med svangerskap og fødsel, utviklingsforstyrrelser hos fosteret, for tidlig fødsel og lav fødselsvekt. Det omfatter også retten til å planlegge sin familie og tilgang til prevensjonsmidler. I retten til å planlegge sin familie inngår også rett til behandling for infertilitet.¹

2. Les om UNFPA på FN-sambandet sine hjemmesider: [FNs befolkningsfond \(UNFPA\)](#). Etter dere har lest kan dere reflektere rundt følgende spørsmål:

- Hva er UNFPAs viktigste arbeidsområder
- Hvorfor tror dere at noen synes UNFPA sitt arbeid er kontroversielt?

¹ [Reproduktiv helse – Store medisinske leksikon \(snl.no\)](#)

OPPGAVE 1

Om UNFPA og FNs arbeid med FNs bærekraftsmål

3. Nå skal dere se nærmere på bærekraftsmål 5: Likestilling mellom kjønnene. Les [elevteksten](#) fra Sex og Politikk sitt undervisningsmaterieell om bærekraftig utvikling. Etter å ha lest teksten kan elevene reflektere over følgende:

- Hva sier teksten om de positive sidene ved likestilling?
- Hvorfor er seksuell og reproduktiv helse viktig for et bærekraftig samfunn?
- Hvorfor tror dere at krig, kriser og pandemi kan føre til tilbakeskritt i likestilling?

4. Nå skal elevene reflektere over sammenhengen mellom bærekraftsmål 3 og 5, og andre bærekraftsmål.

- Del klassen inn i grupper på 3-5 elever
- Del ut ett blankt ark, ett eksemplar av oversikten over alle bærekraftsmålene og en blyant/penn til hver gruppe
- Be elevene legge mål 3 og 5 i midten av det blanke arket, de kan gjerne skrive «Seksuelle og reproduktive rettigheter» (SRHR) under. De andre målene kan plasseres i en sirkel rundt.
- Deretter skal gruppene reflektere over sammenhengen mellom målene i midten, og hvert av de andre bærekraftsmålene. De begynner med mål 1: Fattigdom. Hvis elevene er enige om at det er en sammenheng mellom målet og SRHR trekker de en strek fra målet og inn mot midten. Fortsett med resten av målene.

5. Felles refleksjon. Når elevene har gått gjennom alle målene kan dere diskutere følgende.

- Hvilke sammenhenger har elevene funnet mellom Bærekraftsmål 3 og 5 (seksuell og reproduktiv helse og rettigheter) og de andre bærekraftsmålene?

OPPGAVE 2

Om UNFPA-rapporten «State of the World Population 2024»

Arbeidsform: PC

Formål:

- Elevene skal få en forståelse for hva seksuelle og reproduktive rettigheter er, og hvilke utfordringer verden står ovenfor innen disse områdene.
- Elevene skal få en forståelse for at seksuelle og reproduktive rettigheter er viktig for å oppnå en bærekraftig utvikling.
- Elevene skal forstå hvordan fremgang på FNs bærekraftsmål nummer 3 og 5, vil gi fremgang på andre bærekraftsmål.

Faglig relevans:

Undervisningsopplegget er relevant for de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring.

Tidsbruk og utstyr:

Ca. 90 minutter
PC

Lenker:

- UNFPA Report: «[Inequities in 30 Years of Sexual and Reproductive Health Progress](#)»
- UNFPA: «[Historien om Alia](#)»
- FN-sambandet: «[Sammenlign verden land](#)»

FORARBEID

State of the World Population 2024 har tittelen: «**Interwoven lives, threads of hope – Ending inequalities in sexual and reproductive health and rights**». I denne oppgaven får elevene mulighet til å få et innblikk i innholdet i årets rapport.

Opgaven kan være nyttig å gjøre før dere som skal delta på lanseringen av rapporten.

BESKRIVELSE

1. Før dere begynner med selve oppgaven kan det være lurt å forklare elevene hva UNFPA er, og hva denne grenen av FN jobber for og med. Du kan for eksempel forklare at UNFPA jobber med utviklings- og befolkningsspørsmål, og kanskje aller mest det vi kaller seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) kan være et nytt begrep for elevene, men gi dem gjerne mulighet til å reflektere litt over hva de tror det innebærer. (Se mer om begrepet under oppgave 1.1 ovenfor.)

2. Sammen med klassen, se de første 05:45 minuttene av lanseringen av rapporten: [UNFPA Report: Inequities in 30 Years of Sexual and Reproductive Health Progress | Press Conference \(youtube.com\)](#)

3. Les elevteksten (se nedenfor) om UNFPAs rapport «**State of the World Population 2024**» sammen med elevene. La dem gjerne få mulighet til å stille spørsmål.

4. I fellesskap, les [historien om Alia](#) fra årets SWOP-rapport. Diskuter følgende spørsmål i fellesskap:

- Hva slags utfordringer opplever Alia?
- Hvorfor tror dere at de av oss med funksjonsnedsettelse opplever diskriminering i forbindelse med valg rundt sin reproduktive helse?
- I fortellingen kommer det frem at de av oss med funksjonsnedsettelse også kan oppleve å bli ekskludert fra skolens seksualitetsundervisning. I Sex og Politikk hører vi lignende fortellinger fra Norge. Hvorfor tror dere dette skjer?

OPPGAVE 2

Om UNFPA-rapporten «State of the World Population 2024»

5. Be elevene gå til [FN-sambandets hjemmeside](#) for en statistisk sammenligning mellom Alia's hjemland, Turkmenistan, og Norge. La dem bli litt kjent med de ulike faktorene som vises, og jobb deretter med følgende spørsmål:

- Hvilke faktorer er spesielt relevante for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter?
- Hvor er Turkmenistan og Norge like i utviklingsnivå? Basert på hva du leste om Alia, var dette overraskende?
- Hvorfor tror dere at mennesker med funksjonsnedsettelse møter fordommer innenfor seksuell og reproduktiv helse og rettigheter?

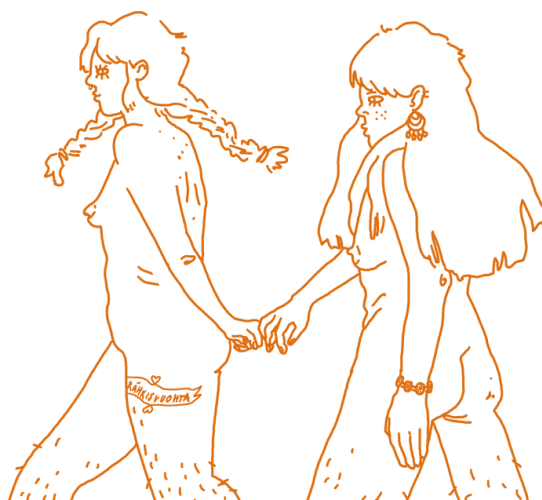
6. Gjennom dette undervisningsopplegget har elevene lært om utfordringer når det gjelder seksuelle og reproduktive rettigheter i verden i dag. De har også lært om UNFPA, og FNs arbeid for en bærekraftig utvikling gjennom FNs bærekraftsmål. Eleven skal nå reflektere over det de har lært ved å lage spørsmål. Elevene jobber i par med å formulere 5-10 spørsmål som de kan ta med seg når de kommer til lansering av UNFPA-rapporten.

TIPS TIL VIDERE LESNING:

Les rapporten: [State of the World Population report 2024 | Interwoven lives, threads of hope \(unfpa.org\)](#)

TIPS TIL FLERE OPPGAVER:

FN-sambandet har laget undervisningsopplegg om bærekraftig utvikling som er tverrfaglig og nettbasert, «[Ressursbank bærekraft for videregående skoler](#)». Se på oppgavene 2, 4, 5, 7, 8. Disse er laget for at elevene skal få en forståelse for sammenhengen mellom de 17 bærekraftsmålene til FN. Bruk disse oppgavene, men ha fokus på temaet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, det vil si først og fremst bærekraftsmål 3 og 5. [Ressursbank «Bærekraft» for vgs \(fn.no\)](#)

ELEVTEKST

En introduksjon til SWOP-rapporten 2024

OM RAPPORTEN OG UNITED NATIONS POPULATIONS FUND

Rapporten The State of World Population (SWOP) er United Nations Populations Fund (UNFPA) sin årlige hovedrapport. Siden den ble publisert for første gang i 1978, har rapporten satt fokus på aktuelle problemstillinger for seksuell og reprodutiv helse og rettigheter (SRHR).

Rapportens analyse er bygd på nye data fra UNFPAs partner, Guttmacher Institute.

Som FNs organ for seksuell og reprodutiv helse hjelper UNFPA mennesker med å få tilgang på prevensjonsmidler og livreddende reprodutiv helsehjelp og -informasjon, i tillegg til å styrke kvinner og jenters adgang til å ta informerte valg om egne kropp og liv.

HVA ER SEKSUELLE RETTIGHETER?

I Helse- og omsorgsdepartementets strategi for seksuelle helse (2017-2022) «Snakk om det!» defineres seksuelle rettigheter slik:

«God seksuell helse forutsetter at individets seksuelle rettigheter er ivaretatt. Seksuelle rettigheter brukes om menneskerettigheter som ivaretar seksuell og reprodutiv helse. Sentralt står retten til fritt og selvstendig å velge sin partner i samsvar med egen seksuell orientering, uten å bli utsatt for diskriminering eller kriminalisering. Blant andre rettigheter er rett til seksualitetsundervisning, rett til og respekt for kroppslig autonomi, frihet fra vold, rett til selv å velge om man vil ha barn og om man ønsker å være seksuelt aktiv.

Begrepet seksuelle rettigheter er omstridt internasjonalt, men har bred støtte i Skandinavia og store deler av Europa».

Oftest brukes også betegnelsen seksuell og reprodutiv helse og rettigheter.

OM 2024-RAPPORTEN «INTERWOVEN LIVES, THREADS OF HOPE»

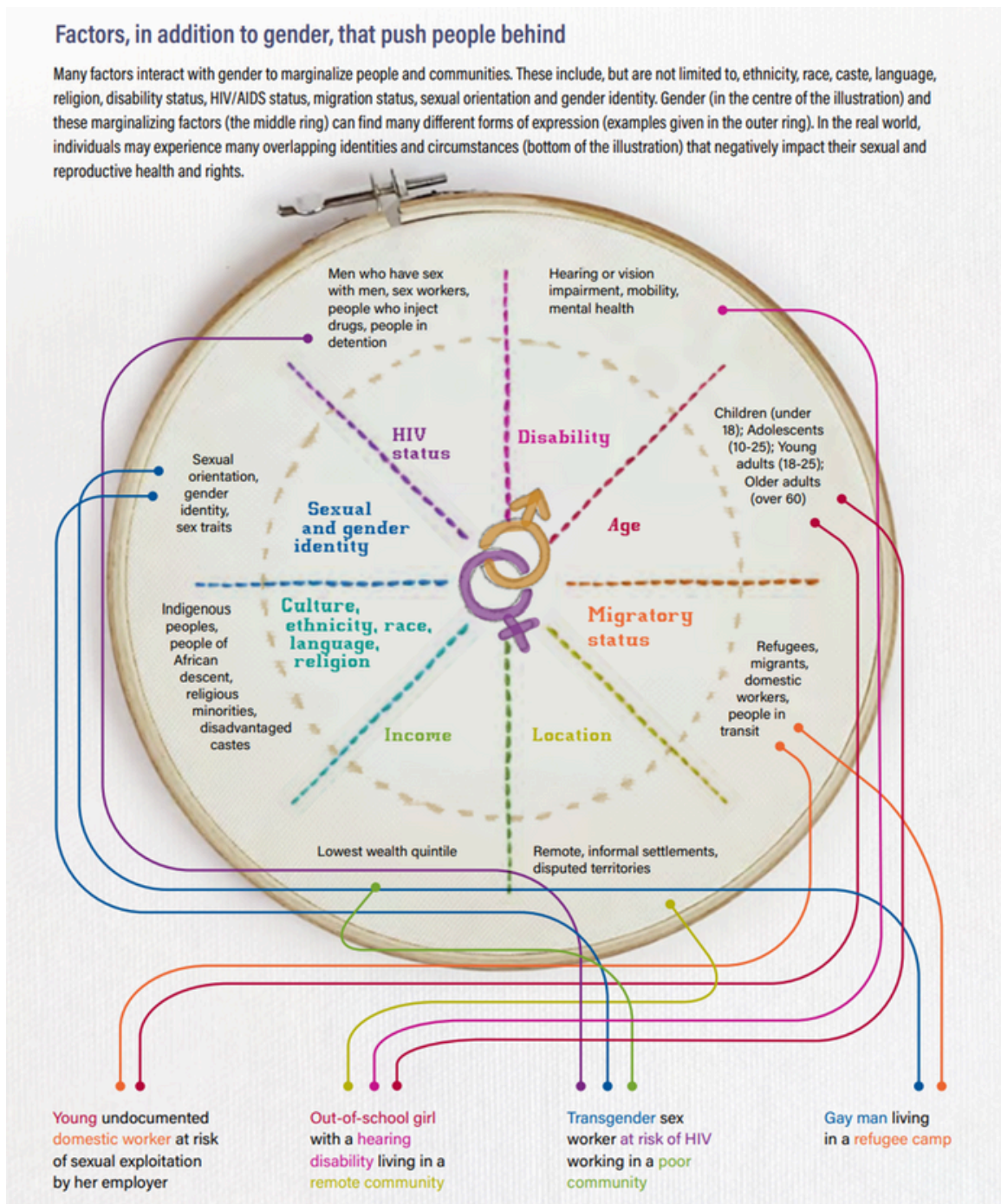
For 30 år siden samlet statsledere og beslutningstakere fra hele verden seg i Kairo for konferansen International Conference on Population and Development (ICPD). Til tross for ulike trosretninger og verdier blant de deltagende landene, ble de enige om en erklæring kalt «Cairo Declaration on Population and Development.» I denne ligger det flere ønsker og håp for økt likestilling og styrking av seksuell og reprodutiv helse og rettigheter. Hvert år siden 1994 har ICPD blitt avholdt igjen, som en slags status på hvordan verden ligger an med måloppnåelsen. Parallelt med ICPD, lanserer UNFPA sin SWOP-rapport, ofte med et spesifikt tema.

I år fokuserer rapporten på framskrittene som har blitt gjort, men adresserer også utfordringene som gjenstår. I år er det spesielt fokus på de kvinnene som ikke har blitt nådd gjennom likestillingsarbeidet som har blitt gjort så langt. For eksempel de av oss med funksjonsnedsettelse, LGBTQIA+ personer, urfolk og kvinner som lever i områder der helsevesenet nedprioriterer kvinnehelse, for eksempel innenfor svangerskaps- og barselomsorg.

Illustrasjonen nedenfor viser flere eksempler på faktorer, i tillegg til kjønn, som kan gjøre at man blir såkalt marginalisert. Med det mener vi at de kan bli ekskludert fra sosiale fellesskap og samfunnet generelt. Se gjerne på illustrasjonen i klassen sammen, og diskuter noen av eksemplene under sirkelen.

ELEVTEKST

En introduksjon til SWOP-rapporten 2024

ELEVTEKST

En introduksjon til SWOP-rapporten 2024

Avslutningsvis i årets rapport står det følgende:

«In the end, achievement of the world's most lofty goals will mean little if we insist upon the simplest ways of tallying progress, with whole countries, communities and identities swallowed into a global average. We are capable of a more sophisticated vision, one that acknowledges the dignity and value of every individual, one which recognizes that assuring the rights of all people means securing the rights of each person.»
- SWOP 2024, s. 131.

Her fremheves det viktigheten av arbeidet for å sikre rettigheter for alle mennesker, betyr å sikre rettigheter for hver eneste individ. Dersom arbeid for likestilling og seksuelle og reproduktive rettigheter kun gjøres for de få, er det ikke en eell fremgang i verden. Det kan sammenlignes med det norske ordtaket «å velge minste motstands vei.»

Utvikling og fremgang på verdensbasis bygges ikke på å velge enkle løsninger, derfor oppfordrer årets UNFPA rapport politisk ledelse og beslutningstakere til å adressere marginaliserte grupper i politiske sammenhenger, og å sette oppfølging av disse høyt på den politiske agendaen. Videre presiseres viktigheten av at alle medborgere deltar i valg i 2024 vil mer enn 2 milliarder mennesker i mer enn 50 land potensielt velge sine ledere. Dette gir en mulighet for å få økt representasjon i politisk ledelse, som vi vet at kan bidra inn i å løfte stemmer fra sårbare og marginaliserte grupper.

